

Učbeniki FKPV

Borzno posredovanje

Boris Gramc, mag. posl. ved
red. prof. dr. Marijan Cingula
doc. dr. Marina Klačmer Čalopa

Celje 2013

Boris Gramc, mag. posl. ved; red. prof. dr. Marijan Cingula; doc. dr. Marina Klačmer Čalopa

BORZNO POSREDOVANJE

2. izdaja

Strokovna recenzija ■ **doc. dr. Draško Veselinovič**

Lektoriranje ■ **Anita Govc**

Izdala in založila ■ **Fakulteta za komercialne in poslovne vede
Celje 2013**

Zbirka ■ **Učbeniki FKPV**

Oblikovanje ovitka ■ **Tomaž Perčič**

Tisk ■ **Kabis, Laško
2013**

Naklada ■ **100 izvodov**

Cena ■ **14 EUR**

© 2013 Fakulteta za komercialne in poslovne vede

Kopiranje oz. razmnoževanje brez pisnega dovoljenja FKPV je prepovedano.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

336.76(075.8)

GRAMC, Boris

Borzno posredovanje / Boris Gramc, Marijan Cingula, Marina Klačmer Čalopa. - 2. izd. - Celje : Fakulteta za komercialne in poslovne vede, 2013. - (Zbirka Učbeniki FKPV)

ISBN 978-961-6825-76-4

1. Cingula, Marijan, 1953- 2. Klačmer Čalopa, Marina
267738880

Predgovor

Skripta Borzno posredovanje je nastala predvsem v študijske namene. Kljub temu da vsebina obravnava problematiko finančnih trgov, je namenjena vsem, ki želijo pridobiti dodatna znanja in razumeti sodobna finančna dogajanja.

Potreba po proučevanju finančnih trgov je nastala v postopku tranzicije oziroma v 90-tih letih, ko je trg kapitala začel ponovno delovati po polstoletnem premoru. Učbenik je prikaz prizadevanj avtorjev, da pri študentih razvijajo razumevanje delovanja trga kapitala, razumevanje razmerij med ponudbo in povpraševanjem na trgu vrednostnih papirjev in sklopih drugih aktivnosti, ki jih uporabljajo finančne ustanove, delujoče na trgu. Najpomembnejše ustanove, ki delujejo na svetovnem pa tudi na domačem finančnem trgu, so podrobno opisane, razloženi so tudi procesi njihovega medsebojnega delovanja.

Vsako poglavje v skripti se zaključi z vprašanji, razpravami in problematiko, ki je povezana z obravnavano tematiko, kar spodbuja bralce k dodatnemu raziskovanju teme.

Avtorji

Kazalo vsebine

1	Finančni trgi	9
1.1	Finančni trgi in finančni posredniki.....	9
1.2	Razvoj finančnih trgov.....	14
1.3	Splošno o finančnih instrumentih.....	15
1.4	Vprašanja.....	17
2	Trg denarja	18
2.1	Segmenti in instrumenti trga denarja.....	18
2.2	Splošne funkcije denarja.....	21
2.3	Vprašanja.....	22
3	Trg kapitala	23
3.1	Pojem in funkcije trga kapitala.....	23
3.2	Predpostavke delovanja trga kapitala.....	25
3.3	Borze in borzni indeksi.....	27
3.3.1	Zgodovina in vrste kapitalskih trgov.....	27
3.3.2	Borzni indeksi.....	29
3.4	Nadzor trga kapitala.....	30
3.5	Investitorji na trgu kapitala.....	32
3.5.1	Oblikovanje portfeljev investitorjev.....	32
3.5.2	Posamezni (individualni) investitorji.....	36
3.5.3	Institucionalni investitorji.....	37
3.5.4	Posredniki v prometu z vrednostnim papirji.....	39
3.6	Vprašanja.....	42
4	Finančni instrumenti na kapitalskem trgu	43
4.1	Lastniški vrednostni papirji.....	45
4.2	Dolžniški vrednostni papirji.....	47
5	Izdaja in promet z vrednostnimi papirji	52
5.1	Javna ponudba vrednostnih papirjev.....	52
5.2	Sekundarno trgovanje.....	53
5.2.1	Postopek trgovanja.....	54
5.2.2	Stroški borznih transakcij.....	55
5.3	Vprašanja.....	56
6	Izvedeni finančni instrumenti	57
6.1	Nestandardizirane terminske pogodbe.....	57
6.2	Standardizirane terminske pogodbe.....	58
6.3	Zamenjave.....	59
6.4	Opcije.....	60
7	Analiza finančnih instrumentov	63
7.1	Skrbni pregled poslovanja ("due diligence").....	63
7.1.1	Ocena političnega tveganja.....	64
7.1.2	Ocena poslovnega tveganja.....	65

7.2	Ocena notranjih prednosti in slabosti izdajatelja	65
7.3	Neodvisne agencije za določanje ratinga.....	65
7.4	Vprašanja	66
7.5	Analiza vrednosti delnice	67
7.5.1	Nominalna, knjigovodska in tržna vrednost delnice.....	67
7.5.2	Metode analize vrednosti delnice.....	68
7.6	Analiza obveznic.....	96
7.7	Vprašanja	98
8	Svetovni finančni trg.....	100
8.1	Mednarodni trg kapitala	100
8.1.1	Newyorška borza.....	100
8.1.2	NASDAQ	101
8.1.3	Londonska borza.....	101
8.1.4	Pariška borza	101
8.1.5	Frankfurtska borza.....	102
8.1.6	Tokijska borza	102
8.2	Tranzicijski trgi kapitala.....	102
8.2.1	Ljubljanska borza	103
8.2.2	Zagrebska borza	103
8.2.3	Sarajevska borza.....	104
8.2.4	Beograjska borza	104
8.2.5	Budimpeštanska borza	104
8.2.6	Varšavska borza.....	104
9	Elektronsko borzno posredništvo	105
9.1	Vprašanja	106
10	Literatura in viri.....	107

Kazalo slik

Slika 1: Tok sredstev skozi finančni sistem.....	9
Slika 2: Posredne finance.....	10
Slika 3: Matrika ponudnikov in povpraševalcev po finančnih sredstvih	11
Slika 4: Svetovni finančni trg in odprtost finančnih centrov	14
Slika 5: Razvrstitev finančnih trgov glede na vrsto upravičenja.....	15
Slika 6: Primarni in sekundarni finančni instrumenti.....	16
Slika 7: Sestavni deli trga denarja	18
Slika 8: Meja učinkovitosti	35
Slika 9: Optimalni portfelj s tveganim in z netveganim premoženjem.....	36
Slika 10: Alfa kot merilo uspešnosti upravljavca	39
Slika 11: Prispevek posameznih delov temeljne analize k celotni donosnosti naložb.....	70
Slika 12: Krožni tok gospodarske aktivnosti.....	71
Slika 13: Rotacija uspešnosti panog glede na gospodarski cikel	75
Slika 14: Gibanje indeksa S&P 500 ter smiselnost linearne ekstrapolacije	84
Slika 15: Prikaz elementov stolpčnega grafikona (histograma)	88
Slika 16: Linijski grafikon	88
Slika 17: Grafikon pik in simbolov	89
Slika 18: Grafikon z japonskimi svečami.....	89
Slika 19: Gibanje indeksa S&P 500 na dnevnom intervalu	91
Slika 20: Eliotovi valovi	91
Slika 21: Primer Eliotovih valov na slovenskem kapitalskem trgu	92
Slika 22: Gibanje indeksa Hang Seng in Fibonaccijeva analiza	95
Slika 23: Pivot ravni kot podpora in odpora med trgovanjem	96

Kazalo tabel

Tabela 1: Učinek razpršenosti portfelja.....	36
Tabela 2: Razlike med finančnim "due diligence" in revizijo.....	64
Tabela 3: Merilo razvrščanja obveznic pri agenciji.....	66
Tabela 4: Ključni temeljni indikatorji finančnih kriz in smer gibanja pred krizo.....	73
Tabela 5: Kazalniki temeljne analize.....	78